

Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk

Opgericht 16 april 2012
KvK-nummer 55119271
Raborekening NL35 RABO 0144 0193 02
Secretaris J. Germans
Hertog Hendriklaan 11 5062 CJ Oisterwijk
info@jb-oisterwijk.nl
www.jb-oisterwijk.nl
ANBI

Jaarverslag 2017 Stichting Behoud Joodse begraafplaats.

Algemeen

De Stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk is opgericht op 16 april 2012. Doel van de Stichting is het behouden en restaureren van de Joodse Begraafplaats, gelegen aan de Hondsbegselaan (ongenummerd) te Oisterwijk.

Het logo. Frisse kleuren die u ongetwijfeld herkent als de kleuren van het Joods Historisch Museum in Amsterdam.

Uit de statuten: De stichting heeft ten doel: de ondersteuning en bevordering van de instandhouding van de Israëlitische begraafplaats te Oisterwijk in verband met de cultuurhistorische waarde van de begraafplaats met inachtneming van de voorschriften van de Joodse Codex zoals deze wordt gehanteerd en uitgelegd door het Opperrabbinat voor Nederland en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het (doen) onderhouden en restaureren van de Joodse begraafplaats te Oisterwijk en het daartoe verwerven van (financiële) middelen.

Het bestuur bestaat uit K. Welmers voorzitter; Dr. Ir. J. Germans secretaris; Mr. J. A. D. M. Vrijdag penningmeester; Mevr. M. Wagenaar-van Oss, de heren R. E. Vis, P.H.J. v.d. Plas en F.J.W.M. Tabbers, leden.

De begraafplaats betreft een Rijksmonument nr. 46806. De Stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel nr. 55119271. Rabobankrekening NL35RABO0144019302. Door de belastingdienst is de Stichting aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

De begraafplaats is eigendom van de Stichting Joods begrafeniswezen Brabant, Hendrik Casimirstraat 23 5616BJ Eindhoven. Voorzitter is Marijke Wagenaar- van Oss en secretaris is Berry Rosenberg.

Restauratie

Begin 2017 is door Jantiene Klein Rosenboom in samenspraak met Nico Muller Jabusch een hekwerk ontworpen van de poort naar de straat. In maart is het hekwerk geplaatst en vormt nu samen met de poort een prachtig geheel. Het is een heel bijzondere, duurzame schenking van de

Stichting Henri Moerel. Op de achterzijde van een van de pilasters is een passende gedenksteen aangebracht ter herinnering aan Henri Moerel. Het Hebreeuwse opschrift, vertaald in het Nederlands luidt: "Moge vrede hun deel zijn" Henri Moerel is in 2012 op de begraafplaats begraven.

De aanbevelingen van de Monumentenwacht zijn in het najaar van 2017 uitgevoerd. Er zijn een aantal "foute" stenen uitgehakt en hersteld. Twee hoeken die in het verleden provisorisch waren hersteld zijn opnieuw ingemetseld en gevoegd. Ook zijn nog twee scheuren hersteld en zijn er ventilatieroosters aangebracht in het metaheerhuisje.

De Monumentenwacht zal voortaan 1 x per 2 jaar een inspectie uitvoeren en advies geven voor onderhoud en herstel.

Herinrichting terrein

Nu de omheining en toegangspoort zijn afgerond is aandacht besteed aan het terrein. In september 2017 zijn op het terrein, in een strook langs de Hondsbegselaan ongeveer 20 bomen gekapt. De bomen waren dood of hingen schuin over de weg. De Gemeente Oisterwijk is hierover ingelicht. Een kapvergunning was niet nodig. De storm in januari 2018 bewees hoe noodzakelijk de kap geweest is. Veel bomen in de buurt waren omgewaaid.

Op het terrein zijn in de loop van het jaar 25 nieuwe dennenboompjes aangeplant en 60 laurierstruiken. Ook zijn er 20 rododendrons aangeplant naast de ingang en 8 hortensia's elders op het terrein.

Wij hebben ons aangemeld bij het provinciale project 'ErvenPlus' waarin diverse gemeentes samen met natuurwerkgroepen, ZLTO-afdelingen, Brabants Landschap en projectbureau Orbis investeren in meer biodiversiteit op Brabantse erven. Wij krijgen in 2018 de beschikking over een aantal fruitbomen en kastanjes en over een zaaimengsel van bloemen voor de wilde bij en broedkastjes voor vogels.

Op 15 november 2017 is aan de begraafplaats een 'Anne Frank boom' geschonken. De boom is een opgekweekt exemplaar van een zaailing van de kastanjeboom die bij het Achterhuis van Anne Frank in Amsterdam stond. De boom is op de begraafplaats binnen de ommuring gepland. Als de boom aanslaat zal hij in de loop van 2018 worden onthuld.

Pinkas

In 1756 vestigde de opperrabbijn Jekoesiel ben Sueskind zich in Oisterwijk. Samen met de voormannen van de Joodse gemeente schreef hij enkele pinkassiem. (dagboeken)

Deze manuscripten zijn opgenomen in de Bibliotheca Rosenthaliana, Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Het zijn handgeschreven manuscripten in de Jiddische en Hebreeuwse taal en dateren uit 1764, 1770 en 1781. Het zijn Joodse pinkassiem en voor een deel ook memorboek. De pinkassiem zijn van grote betekenis voor de geschiedenis van de joden in Brabant in de 18^e eeuw en geven inzicht in de samenstelling en het functioneren van de Joodse gemeenschap in Oisterwijk.

Dr. Stefan Litt (PhD in Pre-Modern History, Hebrew University of Jerusalem, nu verbonden aan de Israëliische Nationaalbibliotheek) is een van de leidende specialisten op het gebied van pinkassiem. In zijn boek *Pinkas, Kahal and the Mediene - The Records of Dutch Ashkenazi Communities in the Eighteen Century as Historical Sources* (Leiden-Boston 2008) publiceert hij onder andere over de

Nederlandse pinkassim. Hij geeft daarin een overzicht van de drie Pinkassiem uit Oisterwijk (p. 16-20).

Volgens Litt vormen de manuscripten de enige en oudste interne documenten van een joodse gemeenschap in Brabant in de 18^e eeuw. Het zijn unieke en rijke bronnen van een landelijke gemeenschap. In twee van de drie boekwerkjes schrijft de Oisterwijkse Opperrabbijn Jekoiesel Sueskind. De boekwerkjes geven over vele jaren relevante informatie over de historie van de Joodse gemeenschap in Oisterwijk. Opvallend is ook dat de manuscripten aantekeningen bevatten voor de Joodse gemeenschap in Oisterwijk, Waalwijk, Dinther, Schijndel en Eindhoven.

De vertaling van de pinkassiem zal een aanwinst zijn voor de kennis over en het inzicht in de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Oisterwijk. Hun werken, wonen, samenleven, en uitoefenen van hun godsdienst te midden van een dorpse gemeenschap in een provincie waar in veel steden nog geen Joden welkom waren.

Het vertalen van de manuscripten is geen eenvoudige taak. De manuscripten zijn met de hand geschreven met gebruikmaking van een pen en verschillende soorten inkt. Soms is met potlood geschreven. Er zijn slechts een handvol vertalers te vinden die deze vertaling kunnen uitvoeren. Er zijn contacten gelegd met universiteiten in Amsterdam, Jeruzalem, Leiden en Dusseldorf, de Joodse Genealogisch Kring en enkele particuliere vertalers.

Eind 2017 is via de Universiteit van Leiden een vertaalster gevonden.

De vertaling van de manuscripten wordt gedaan door Jenneken Schouten (1995), Masterstudent Hebrew and Jewish Studies te Amsterdam en Masterstudent Translation Studies te Leiden. Zij studeerde hiervoor Hebreeuwse en Joodse studies en Engelse taal en literatuur aan de Universiteit te Leiden (en heeft ruime ervaring met archiefwerk met Jiddische handschriften en Hebreeuwse teksten). Zij kan voor ondersteuning een beroep doen op Dr. Hannah Neudecker, Universitair docent Modern Hebreeuws aan de Universiteit te Leiden en Dr. Bart Wallet, Historicus aan de Vrije Universiteit Amsterdam en verbonden aan de afdeling Hebreeuwse en Joodse studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Jenneken Schouten zal in 2018 starten met het vertaalwerk. Het werk is in 4 fases opgedeeld. De totale kosten worden geraamd op € 20622,- In het jaarverslag 2018 hierover meer.

Struikelstenen

In Oisterwijk is op 4 mei 2017 de werkgroep Struikelstenen opgericht. Voor oorlogsslachtoffers die vanwege hun geloof, huidskleur of geaardheid door de Duitse bezetter zijn opgepakt en in kampen omgekomen worden struikelstenen gelegd. Het gaat om 22 joodse mensen die in de kern Oisterwijk en Heukelom hebben gewoond, en tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gedeporteerd en vermoord in een concentratiekamp.

Het zijn kubusvormige betonnen stenen met een messing bovenplaat, met daarin de tekst gegraveerd met naam, geboortedatum en de datum waarop het slachtoffer is gedeporteerd en omgebracht en ook de naam van het vernietigingskamp wordt vermeld.

De stenen worden geplaatst in het trottoir voor de huizen van waaruit de mensen verdreven en vermoord zijn.

De werkgroep functioneert zelfstandig maar is onderdeel van de Stichting Behoud Joodse begraafplaats Oisterwijk.

Openstelling

Ruim 800 mensen hebben in 2017 de begraafplaats bezocht op verschillende manieren. Het is hartverwarmend hoeveel positieve reacties wij mochten ontvangen zowel over de restauratie als over het totale indrukwekkende monument als begraafplaats.

Elke laatste zondag van de maand van april tot en met oktober is er om 11.00 uur een rondleiding o.l.v. een gids van Heemkundekring De Kleine Meijerij. Daarnaast kunnen groepen een rondleiding krijgen op afspraak. Dat kan op elke dag behalve de zaterdag, de Sabbat.

Op de vrijdagen van 1 mei tot 1 oktober was de begraafplaats open voor het publiek van 10.00 uur tot 16.00 uur. Elk moment wordt er door 2 vrijwilligers toezicht gehouden.

Daarnaast worden rondleidingen gehouden voor individuele belangstellenden die bijvoorbeeld een familiegraf zoeken en voor sponsoren

In maart hebben 26 vrijwilligers deelgenomen aan NL-doet en hebben de begraafplaats en het bos er om heen opgeruimd en 18 kub zand langs de muren verdeeld om een glooiende helling te maken. In juli heeft een groep van 27 Mormonen als sociaal maatschappelijke activiteit, mos, onkruid en brandnetels verwijderd op de begraafplaats.

Tijdens Monumentendag 2017 mochten we ruim 300 belangstellende verwelkomen. Aan de poort werd informatie verstrekt en een collecte gehouden voor het struikelstenenproject in Oisterwijk. Opbrengst € 190,=

In klasverband hebben 95 kinderen een rondleiding gekregen over de begraafplaats in het kader van een schoolproject.

De website van de Stichting www.jb-oisterwijk.nl wordt regelmatig bezocht. Middels de website wordt ook gecommuniceerd over de vorderingen van het restauratieproces.

Oisterwijk, 1 mei 2018

J. Germans (secretaris)

K. Welmers (voorzitter)

w.g

w.g.

Vastgesteld in de algemene bestuursvergadering d.d. 7 mei 2018.